

KABDEBÓ TAMÁS

Első vér

Az Első vér párbaj kifejezés, de van egy verbális, noha nem jelentésbeli pandantja is.

Vannak azonban olyan egybeesések, melyeket a novellistának – ha a szíve a realizmus felé húzza – jobb elkerülnie, mert kritikusai azokat írói fondorlatnak vélik. Ilyen a hősök egyugyanazon a napon születése, mely szimpla koincidencia, egy a 365-höz arányú lehetőséggel, holott a valóság olykor valószínűtlenebb a legmerészebb fantáziánál is. Buday L., M. és ifj. L., férj, feleség és fiú egyazon napon születtek, nevezetesen augusztus 20-án. (bár különböző években). Ehhez képest meglepetésnek sem hathat, hogy Kálmán és Ari, a szegedi tiszamenti strandon egymásra bukkanó két tizenéves fiatal, egy nagykamasz helybeli srác, és egy pesti süldőlánny (gazella-ünő), éppenséggel május másodikán ünnepelték születésnapjukat, jóllehet a fiú 1936-ban, a lány 1937-ben született.

A hűvösvölgyi Arit édesanyja hagyta hűgánál, a forró alföldi nagyvárosban, amely Pest pöffeszkedő méretei után a nagykis lány számára szerényebbnek és egyszerűbbnek hatott, mint ahogy „Kereszt”, Ari nagynénje is szolidabb, rusztikusabb és vaskosabb nő volt, mint az ő édesanyja. Ari hosszúkezű, hosszú lábú, karcsúnyakú sudárfekete nőpalántából szökkent szárba, ki a tiszaparti strandon hol elmerengett, mintha szélcsendben lebegő vitorlást nézne a távolban, hol szökkelt, mint aki egy lepke útját követi a napszálltakor enyhülő levegőben. Kálmán kortársaival fejt a híd szárazföldre araszoló pillére alatt. A kapufákat fűzfavesszők alkották, párost játszottak, partnere egy Kuki nevű, Új-szegeden üdülő rózsadombi fiú volt, Fruzsi nagynénje rokona, a másik oldalról; nem ügyetlen, de gyakorlatlan a fejelésben. Kálmán középtermetű, jókötésű, mókusügyességű fiú volt, a páros már ötnégyre nevezetett (a gólokat ő fejelte, kettőt stukkból), amikor egy elpattanó labda az alattuk a parton napozó Ariadnét orron találta. (Serendipity-ből ennyi elég is lenne.)

A nagylány megriadt. Kálmán mellépattant, leszegett fejjel bocsánatot kért tőle, és – miért, miért sem, hisz ösztönösen cselekedett – kezetcsókkolt neki. Talán megbűvölte a keskeny, elliptikus körmökben végződő, izmosan elegáns leánykéz. A tétova kerek gazella-szem rögvest mandula-alakúra váltott, ahogy a barna szájszögletbe mosoly költözött. Két kedves ránc pattant táncra a leányka arcán, fogai megcsillantak mint a napfényben a Tisza fodrai. Elnevette magát.

Kálmán, megigézve nézte. Lánytestvére nem volt, unokatestvérei felnőttek, fiúgimnáziumba járt, tánciskolába nem írtatták még be szülei, gyér tapasztalatai helyett eddig, ami a női nemet illeti, képzeletére bízta magát. Szerette az *Egri csillagok* Éváját, Jókai Mór és neves druszája, Mikszáth Kálmán leányhőseit, azon a tavaszon pedig rajongani kezdett Lollobrigidáért, kit a Bajazzókban ötször megnézett – a filmre költötte kétheti zsebpénzét.

A fekete lány felült, majd felállt a homokban, kezét nyújtotta: „Ariadné.” „Kálmán”, hebegte a fiú s végigfutott rajta két felismerés: mivel a lány keskeny, hosszúkás és az ő tömpe orra egymagasságban van, ők maguk is egyforma magasak, továbbá, hogy Ari sötét bőre dióillatú. Orrcimpái megrándultak.

A fiúk folytatni akarták az abbamaradt fejelést, Kuki megjelent a színen. Magas gyerek volt, széles vigyorú, amúgy puhány. Katona apja bebörtönzését, anyja enyhe elzüllését lazán élte át. A szegedi nagynéninél bőven volt kaja, a Tisza vize hűsített, a vakáció hosszúra nyúlt. „Jössz Kálmi? Mégegy gól és vége a meccsnek!”

Az egyből kettő lett, melyeket ők kaptak. Kálmi összpontosítását megzavarta valami, egy csukafejese nál rosszul landolt, megrándította a vállát. Az is lehet, hogy enyhe sérülését eltúlozta. De amikor, öklömnyi gumilabdával a kézben, leporoszkált a partra, a lány már nem volt ott. Elmúlt a nap, majd a hétvége. Kálmán vallásosan kijárt a Tisza-partra, a fejelőpartik megsokasodtak, a folyó apadt, a Dóm öreg harangja kétszer is elütötte a nándorfehérvári tizenkettőt, majd napszállta előtt az Angelust, ám Ariadnének híre hamva.

Vasárnap, fürdés után, árnynövelő időben, így szólt Fruzsni, a két fiú nagynénje: „Gyertek legények, elmegyünk a Virág cukrászdába, ott adtam randevút barátnőmnnek.” A fiúk haboztak. A *fagylalt* jeges reménye győzött a reménytelenül unalmas női pletyka ellenében, amelyet az édes díjért el kell majd viselniük. Előbb értek oda, s a csokoládés fakanalacska kiesett Kálmán kezéből, amikor az érkezőket megpillantotta. Dióbarna karja keresztanyja karjába fűzve – mintha pillangó szállt volna a Virág-ra – belibbent Ariadné.

Megtörtént a hivatalos bemutatkozás. „Dehiszen, én már ismerlek téged, az orromra koppintott labdáról. „Dehiszen igen,” motyogta a fiú, és kese haja tövéig elpirult. Aztán lassan lassan elővette jobbik esztét. *Lollobrigida szebb*, gondolta, *melle domborúbb, fara kerekébb*. Ariadné hófehér ruhában volt, erre csöppent az eperfagylalt („Jaj Istenem”, rohant a toilett-re ledörgölni), visszajőve rózsaszín medállion virított a ruhát belülről bökő két rózsatővis, azaz a két bimbó fölött. A mellékhelység felé menetelő leányon Kálmán kifigyelte fehér batiszt alatt az alsónemű felső gumiját, és a foghagymagerizd fenék izomjátékát. Szódát kért, enyhülést a hirtelen felmelegedésre. (Lollobrigida szebb, Ariadné közelebb volt.)

A barátnők locsogtak. Kuki tömte magába a pazar fagylaltot. Ariadné a két-napi távollét fantázia-színezte képébe belehelyezte a valóságos fiút. *Valóban iz-*

mos, talán ilyen lehetett fiúkorában Theseus, aki Ariadnét, megmentőjét, Naxos szigetén oly rútul cserbenhagyta. Ám itt és ekkor felfedezték közös születésnapjuk szerencsés koincidenenciáját.

Összenevettek. Kálmán újból megköszöri a torkát: „Szép neved van, de különös. Csak a görög mítoszokban olvastam Ariadnéről.”

„Jól kapizsgálsz. Anyai nagyapám görög. Nyugalmazott hajóskapitány. Egyszer feljött hajójával Újvidékig. Ott ismerte meg Nagyit. Ott is maradt. Aztán 19-ben Pestre költöztek. Innen van a nevem. Tetszik?”

Meddig maradsz Szegeden?”

„Egy hét múlva jön értem anyám.”

„Add meg a címedet.”

„Te is a tiedet.”

Papírszalvétákra írták, ceruzával. A fiú zsebregyúrta a szalvétát, a lány a táskájába tette.

Hétfő, kedd, szerda a strandon. Ariadné sötét bőre („akárcsak a habléányé” – gondolta Kálmi) csillogott a Tisza vizében. Hosszú haja varkocsban csorgott utána („török zászló” – vélte a fiú).

Ariadné vonakodva jött le Szegedre. Legjobb barátját, Marát, otthagyni? Hiszen Pesten sülve főve együtt voltak. Sikeresen vették fel a harcot hárás jampik és a szemtelen öreg bakkecskéik ellen a Palában, de azért megtanulták a nyugati izgalmas táncokat az *Egy pikkoló világos* című filmből, s együtt olvasták, hasonfekve a napon, Kurtzmahler regényeit. („Lapozz már” szolt olykor Mara, aki gyorsabban olvasott.) *És most, lám itt ez a Theseus. Nem dalia, nem zsebcsirkáló.* Kálmi kitűnő tornász volt, a cigánykereket szaltó és kézenjárás követte, különprodukció Ariadnénak. Egy újjal sem érték egymáshoz. Népi demokrácia ide, Rákosi rendszer oda, ezt a két fiatal viszonylag elzárva régi-módi úriasszonyok nevelték. Holott a lány megnézte a fiú dagadó izmait és elképzelte a deltás karok ölelését; a fiú a két a bőrnél is sötétebb leányajakra koncentrált, a nevetés közben felfénylő rózsaszín ínyre, az őszibarack-evés közben ki-bejáró fürgén forgó nyelvre. Rokoni arccsókoknál és időzített kézcsókknál tovább mindeddig nem jutott. Csütörtökön volt a *Trubadúr* bemutatója a *Skála* moziban. Kálminak ötven forint dagadozott a zsebében, amit egy fővárosi újság novellapályázatán nyert. „Díj és dicsőség” mondta a lány a strandon, s arra gondolt, hogy talán harmadiknak megérkezett a szerelem. Ilyen lenne?

A fiú archeológus akart lenni, nemrég még Attila sírját szerette volna felfedezni vajmi zsebnautilusszal a Tisza fenekén, Ariadné feltűnte azonban új irányba terelte érdeklődését, gondolatban Hellászba készült, hogy véglegesen kikutassa és bebizonyítsa hol született Homérosz. Ariadné piros pettyes sárga kartonruha volt, kibontott sörénye a csipejét verdeste, Kálmán szürke pantol-

lója felett atlétatrikót viselt deltái kidomborítására. És apja borotvaparfömjét, noha még nem kellett borotválkoznia.

A földszint leghátsó sorában ültek, a zenét hallották, a filmet nem látták. Egymást nézték a nézőteret vibráló fényekkel csíkozó félsötétben. Kálmán balkarja, óvatosan lopakodó kígyó, átkúszott az ülés támláján és átfogta a lány jóvonalú, bár csontos vállát; a lány jobb keze megmozdult saját ölében, cukorkát dugott a fiú jobbájába, aztán foglya maradt.

Suttogtak. Nem egymást ajnározták. Ariadné azt mesélte el, hogy nagyapja egy olyan szigeten született, melynek felét elnyelte a vulkán, Kálmán pedig azt, hogy jövőre a kötelező orosz és a fakultatív angol mellé felveszi az ógörögöt. Aztán, tíz perccel az előadás vége előtt, a fiúnak segítségére jött leleményessége. A második hosszúkás cukorka végét szájával kínálta a tikkadt leányajkaknak, és még maradt elég idő az irigyen illanó percekből, hogy Ari hatyú nyakának finom vonalát le nem borotvált pelyhedző bajuszával fölfedezze. Ariadné remegni kezdett, mintha fázna, holott tűzforró volt a teste.

Másnap nem jelent meg a Tiszaparton. Kálmán csak a keresztanyjával tudott szót váltani telefonon. „Ariadné beteg, leégett a strandon” szögezte le a nő. Kálmán tudta, hogy ez valamiféle mellébeszélés, de miért? Megkérdezte saját nagynénjét, a szókimondó Fruzsínát. „Elsővér”, válaszolt az asszony és elmosolyodott. Kálmán egy pillanatra megrettent. „Első vér?”, kérdezte félve. „Hogyan? Hát mi nem párbajoztunk tegnap este, hanem...”

Fruzsina felkacagott. „Csacsikám. Arról beszélek, hogy a lányból nő lett.”

Fancsok a jó
mérlege
és renket
a fapáty
Napstingara
ha
Rosszat
lát
/Chenarichy
18 XI, 26.